

Maribor, 28. februar, 2013

ŽUPANJAM IN ŽUPANOM
OBČIN ČLANIC SOS

zadeva: **Predstavitev Sončne zadruga**

Spoštovane županje, spoštovani župani,

Obveščamo vas, da je ustanovljena **Sončna zadruga**, katere soustanoviteljica je tudi Skupnost občin Slovenije skladno s sklepom Predsedstva SOS. Sončna zadruga je neprofitna energetska zadruga, v katero se lahko včlanijo tudi občine. Včlanitev v Sončno zadrugo bo članicam ponujala številne ugodnosti in prihranke z izvedbo različnih projektov. Prvi projekt se že pripravlja in kmalu vam bomo poslali akcijsko ponudbo Sončne zadruga, ki bo zanimiva za vse, ki bi želeli zamenjati kotlovnice. V nadaljevanju vam predstavljamo razloge zakaj smo jo ustanovili, kakšne bodo njene naloge in kaj bo ponujala občinam.

Razlogi za ustanovitev Sončne zadruga

Dobro leto je tega, odkar smo se v Skupnosti občin začeli spraševati na kakšen način bi lahko občinam in občanom pomagali pri prehodu na obnovljive vire energije in pri zniževanju stroškov za energijo.

V tem času smo aktivno sodelovali tudi na projektu Covenant Capacity, ki je sofinanciran iz programa Inteligentna energija za Evropo (Intelligent Energy Europe). V okviru projekta smo svoje vedenje o možnostih in priložnostih na področju obnovljivih virov energije, učinkoviti rabi energije ter vlogi občin, energetskih agencij in drugih deležnikov na tem področju, poglobili in spoznali številne dobre prakse. V projektu je osrednji fokus trajnostni energetski razvoj občin, vendar na ravni načrtovanja, kako pomagati občinam do trajnostnih energetskih akcijskih načrtov.

V preteklih dveh letih, smo se srečali tudi s številnimi župani v okviru projekta SOS za-druge DOLB (daljinsko ogrevanje na lesno biomaso). Obiskali smo več kot 20 občin in se seznanili z njihovimi načrti, željami in težavami s katerimi se srečujejo na energetske področju. Ugotovili smo, da v občinah obstaja velik interes za doseganje energetske samooskrbe. Neodvisnost od fosilnih virov energije pa pomeni uporabo obnovljivih, lokalnih virov

energije na eni strani in zmanjšanje porabe energije na drugi. Na tem področju pa lahko naredijo preboj prav občine. Tem so sicer v pomoč lokalne energetske agencije, tudi regionalne razvojne agencije pa tudi država je prispevala npr. z razpisom za energetske sanacije javnih zgradb v občinski lasti. Za preboj do trajnostne energetske lokalne samooskrbe so nujno potrebni človeški in finančni resursi, znanje, čas in denar.

Izhodišča, izzivi, omejitve

Znanje:

- ★ **na področju ozaveščenosti** opravljajo odlično vlogo lokalne energetske agencije in regionalne razvojne agencije, ki so s pomočjo različnih EU projektov raven ozaveščenosti o pomenu URE in OVE v Sloveniji dvignile na visoko raven;
- ★ iz obiskov na terenu smo ugotovili, da se pri energetskih infrastrukturnih projektih preboj pogosto zatika **na administrativni ravni**. Predpisi in usmeritve države in EU, ki narekujejo postopke za dodelitev koncesij, javno naročanje in doseganje skupnih evropskih podnebno-energetskih ciljev, so za marsikatero občino (pre)zahtevni in pogosto nejasni. To situacijo pa s pridom izkorišča zasebni sektor s profitno zanimivimi energetskimi investicijami. Med tem, ko zasebna podjetja ustvarjajo dobičke, se javne ustanove čez čas srečajo z različnimi negativnimi učinki kompliciranih pogodb, računi se pa na koncu vedno izstavijo občanom. Nekatere občine se tega zavedajo in se že v začetku s težavo lotijo večjih projektov ali pa se postopki z izbirami izvajalcev ali koncesionarjev vlečejo predolgo, zamujajo se roki za razpise, plačujejo se kazni...
- ★ potrebno je tudi specifično **znanje s področja priprave projektnih predlogov in projektnega managementa** za uspešno črpanje EU sredstev. Lokalne energetske agencije to znanje imajo, tudi občine in pri tem so jim v pomoč tudi regionalne razvojne agencije.
- ★ za večje infrastrukturne projekte pa je potrebno tudi **strokovno poznavanje področja**, npr. izgradnje daljinskega ogrevanja naselja z geotermalno energijo, ali postavitve bioplinarne. Teh strokovnih znanj občine običajno ne premorejo in le redke lokalne energetske agencije znajo pripraviti projektno dokumentacijo za takšne investicijske dokumente.

Čas:

- ★ priprava in izvedba energetskih projektov zahteva veliko časa, zaradi nujnega vključevanja različnih javnosti, zahtevne priprave dokumentacije, stalnega strokovnega nadzora samega projekta... Na Skupnosti občin se zavedamo preobremenjenosti občinskih uslužbencev. V lokalnih energetskih agencijah pa se pogosto pojavlja problem, da so zaposleni razporejeni na dela na EU projektih, ki zagotavljajo pomemben delež prihodkov v proračunih teh agencij.

Denar:

- ★ V času finančne krize in s tem posledično splošnemu pomanjkanju finančnih sredstev, se občine srečujejo tudi s težavami pridobivanja kreditov ob tem pa še z omejitvami zadolževanja. Evropska sredstva so dosegljiva ob zagotovljenem lastnem deležu, ki ga je prav tako težko zagotavljati. Zasebni kapital pa vstopa le v profitno zanimive projekte.

Sončna zadruga

Sončna zadruga je kot projekt začela nastajati prav na podlagi odgovorov na te izzive. Pri tem smo izhajali iz prepričanja, da ima lokalna samouprava pri tovrstnih projektih ključno vlogo. Predvsem smo ugotovili, da občine bolj kot karkoli drugega, na tem področju potrebujejo model, ki jim bo omogočil, da strategije in zasnovane projekte tudi uresničijo. Ključni razlog, da smo se odločili soustanoviti Sončno zadrugo je bil tako prav v tem, da ta ponuja rešitve v tej smeri.

Kaj je Sončna zadruga?

Sončna zadruga je slovenska energetska zadruga, ki lahko združuje v svoje članstvo različne subjekte, kot so:

- ★ javne ustanove (občine),
- ★ zasebna podjetja (podjetja),
- ★ kakor tudi fizične osebe (občani)

Sončna zadruga želi povezati zainteresirane partnerje v članstvu, z namenom koncentracije vseh potrebnih virov za uspešno izvedbo energetskih, predvsem infrastrukturnih projektov. Za združno obliko smo se odločili zato, ker smo iskali družbeno pravičen in odgovoren poslovni model, v katerem so na dobičku soudeleženi člani zadruge (npr. lastniki objektov prek nižjih cen energije). S tem, ko razmerja med člani ne temeljijo na višini kapitalskih vložkov, ampak ima vsak član zadruge en glas, se vzpostavlja zaupanje med njimi, to pa je osnovni pogoj za rast števila članov, posledično pa tudi za njeno sposobnost, da realizira svoje trajnostne cilje.

Cilj Sončne zadruge je prispevati k dvigu lokalne energetske neodvisnosti oz. samooskrbe v Sloveniji. To bo za in s svojimi člani doseženo z izvedbo različnih projektov:

- ★ za zmanjšanje porabe energije,
- ★ za zamenjavo rabe fosilnih virov z obnovljivimi
- ★ za povečanje izkoristka lokalnih, obnovljivih virov energije
 - lesne biomase
 - sončne energije
 - vodne energije
 - geotermalne energije
 - morda tudi vetrne.

PRIMERI:

Gre za objekte, kjer lastnik želi nadomestiti npr. ogrevanje na kurilno olje z ogrevanjem na lesno biomaso (peleti, lesni sekanci), ali postaviti sončno elektrarno, ali plinsko kogeneracijo, ali... V vseh teh primerih Sončna zadruga izvede investicijo v celoti, kar pomeni, da poskrbi za izdelavo potrebne dokumentacije (razen če je ta že izdelana, ali jo lahko kvalitetno izdelala lokalna agencija) pridobi potrebna dovoljenja, projekt financira in prek izbranih izvajalcev tudi izpelje in poskrbi za vzdrževanje opreme. Poglejmo na nekaj primerih, kako to zgleda.

V primeru postavitve sončne elektrarne Sončna zadruga sklene s članom zadruga pogodbo o služnosti na strehi njegovega objekta. Po postavitvi elektrarne prodaja v njej proizvedeno elektriko prioriteten (in po bistveno nižji ceni) lastniku zgradbe, viške pa na trgu. Po poteku v pogodbi določenega razdobja, elektrarna preide v last lastnika objekta.

Pri ogrevanju na lesno biomaso zadruga sklene s članom zadruga pogodbo o dobavi toplote po ceni, ki bo bistveno ugodnejša, kot če bi se lastnik objekta – član zadruga še naprej ogreval na kurilno olje. Pri tem zadruga obstoječe (praviloma) zastarelo kurišče na kurilno olje predela v sodobno, ekološko in energetsko visoko učinkovito kurišče na lesno biomaso. Zadruga v pogodbeno določenem času, ko dobavlja toploto, tudi upravlja s kotlovnico. Podoben poslovni model se uveljavi tudi v primeru plinske kogeneracije in geotermalne energije.

Ekonomija Sončne zadruga

Storitve Sončne zadruga bodo namenjene njenim članom. Dokler bodo obstajale potrebe po njenih storitvah med člani, jih zadruga ne bo ponujala nečlanom. Sončna zadruga bo imela pomemben učinek na povečanje energetske samooskrbe, s tem pa tudi na zmanjšanje odliva sredstev za nakup energije iz posameznih slovenskih regij pa tudi iz Slovenije kot celote. Ponujala bo pripravo zahtevanih administrativnih postopkov za izvedbo investicijskih projektov ter projektni management. S projektnimi aktivnostmi bo članicam zagotavljala nižje stroške porabe energije.

Zagotavljala bo nižje stroške za energijo ali razne storitve, saj bo izbranim dobaviteljem opreme in izvajalcem energetskih posodobitev lahko ponudila dostop na »interni« trg, od njih pa, glede na velikost tega trga (t.j. število članov zadruga), zahtevala popuste in druge ugodnosti.

Pomemben element v tej smeri je tudi dejstvo, da ima zadruga na razpolago strokovni kader, ki bo lahko pogajanja s temi izvajalci vodil veliko bolj kompetentno, kot bi jih vsak posamezen član zadruga. To je zagotovilo za ustrezno izbiro tehnologije in določitev primerne cene.

Sončna zadruga in občine

Člani Sončne zadruge bodo lahko tako fizične osebe, kot podjetja in osebe javnega prava. Med temi zadnjimi so še posebej pomembne občine. Če je namreč vloga države, da zagotavlja ustrezne pospeševalne ukrepe za prehod na obnovljive vire energije, je naloga občin, da na papirju zapisane politike spremenijo v realnost. V občinah so tiste konkretne šole in vrtci in drugi objekti, v katerih je treba zagotoviti prehod na zeleno energijo in znižati izpuste CO₂ ter stroške porabe energije. Poleg teh povsem realnih učinkov pa so občine pomembne tudi kot zgled svojim občanom, kot tisti promotor uvajanja obnovljivih virov energije, ki lahko doseže, da temu zgledu sledijo tudi občani in podjetja na njenem območju. Sončna zadruga je tukaj lahko pomemben akter, ki občinam-članicam zagotavlja tako znanje kot finančne vire za izvedbo investicij.

Medobčinsko energetska povezovanje

Lokalne skupnosti lahko med sabo ali npr. s svojimi lokalnimi energetske agencijami ali drugimi partnerji v okviru Sončne zadruge zagotovijo tudi povezovanje posameznih občinskih (lokalnih) energetske projektov in na ta način vzpostavijo osnovo za novo gospodarsko dejavnost v okviru regije. Kompleksnejši in zahtevnejši energetske projekti zahtevajo sodelovanje več različnih deležnikov. Sončna zadruga ponuja prostor in okrilje, ki ni omejeno z lokalnimi mejami ali pogojeno s kapitalskimi ali političnimi apetiti, ki so se v Sloveniji pogosto pojavljali kot omejevalni členi za izvedbo raznih večjih projektov.

Na regijskem nivoju je tako Sončna zadruga pripravljena pomagati pri pripravi strateških energetske razvojnih programov, kar je v Skupnosti občin Slovenije priporočilo za pripravo t.i. regijskih SEAP (Sustainable energy action plan). Gre za akcijski načrt izvedbe večjih energetske projektov, ki presegajo meje ene občine.

PRIMER:

Dober primer so sistemi daljinskega ogrevanja na lesno biomaso - DOLB, kjer občine danes praktično nimajo druge možnosti, kot da iščejo koncesionarja za izvedbo in upravljanje teh sistemov. Rezultat so popolnoma ločeni sistemi DOLB, ki se praviloma oskrbujejo z lesno biomaso iz oddaljenih centrov, čeprav gre marsikdaj za sistem DOLB v kraju/naselju, ki se nahaja sredi gozdov, kjer je potencial za lesno biomaso izjemen. Če bi se pristopalo sistemsko, bi se v regiji postavil biomasni logistični center - BLC, ki bi skrbel za proizvodnjo lesne biomase, oskrbo sistemov DOLB v tej regiji in skrbel tudi za širši razvoj tovrstne dejavnosti v regiji. Na ta način bi se povečala energetska samooskrba in zmanjšal odliv sredstev iz regije. Sončna zadruga bi lahko pomagala pri izvedbi tovrstnih projektov predvsem s svojim znanjem postavljanja združnega modela, ki bi bil najprimernejši tudi za povezavo malih lastnikov gozdov v že omenjenem biomasnem logističnem centru.

Včlanitev v Sončno zadrugo

Občinam svetujemo, da se za članstvo odločajo na podlagi zanimivih projektnih predlogov. V kolikor npr. nameravate zamenjati kotlovnico v šoli, vrtcu ali občinski stavbi, bo morda za vas zanimiv prvi projektni predlog, ki ga boste prejeli v prihodnjih dneh. Če bo za vas vsebina ponujenih storitev zadruga zanimiva, se boste s predstavniki Sončne zadruga dogovorili za predstavitveni individualni sestanek, kjer se boste dogovorili o vseh podrobnostih.

Za članstvo v zadrugi je potrebno zagotoviti tudi finančni lastni delež, ki je odvisen od velikosti občine in predstavlja plačilo enkratnega zneska članarine v višini od 1.000 do 2.000€.

V kolikor vas o Sončni zadrugi zanima še kaj, se lahko brez zadržkov obrnete na Sekretariat SOS.

V upanju, da bomo skupaj z vami pod okriljem Sončne zadruga v Sloveniji uspeli izvesti veliko uspešnih, trajnostno energetskih projektov, vas lepo pozdravljamo.

Sekretariat SOS